

Obvodné kolo Dejepisnej olympiády pre ZŠ a 8-ročné gymnáziá
5. ročník, školský rok 2012/13
Testové úlohy pre kategóriu E (7. ročník ZŠ a 2. ročník OG)

5.* V Uhorsku, ktorého súčasťou bolo aj Slovensko, žilo koncom 18. storočia viacero rôznych národov, preto ho nazývali aj "Európa v malom". Vymenujte päť z nich.

6.* V prvej polovici 19. storočia bola veľmi živá myšlienka spolupatričnosti slovanských národov.

a) Akým slovným spojením nazývame túto myšlienku?

b) Uvedené národy Európy rozdeľte v odpovedovom hárku na tie, ktoré patria k slovanským a ktoré k neslovanským:

Poliaci, Ukrajinci, Albánci, Bulhari, Lotyši, Bosniaci, Rumuni

7.* Športovci sa v minulosti často aktívne hlásili k slovanskému pôvodu, čo sa prejavilo aj v názvoch športových klubov. Uveďte dva najznámejšie názvy športových klubov na Slovensku i v Česku, ktoré sa k všeobecne slovanskému (nie slovenskému) pôvodu viažu. Pomôžte si aj uvedenými mestami, v ktorých sídlia.

8.* Čo znamenala skratka SNR, s ktorou sa prvý raz stretávame v roku 1848?

9.* Komu vďačíme za "ypsilon" v slovenčine?

10.* Na priložených obrázkoch sú traja významní predstavitelia národného hnutia Slovákov. V odpovedovom hárku doplňte ich mená.

A

B

C

11.* V roku 1844 bola medzi evanjelickými študentmi populárna jedna pieseň, ktorá vznikla s využitím melódie ľudovej piesne *Kopala studienku*. Odpovedzte na nasledujúce otázky.

a) Ako sa volala tá pieseň?

b) Kto bol jej autorom?

c) Aké využitie má tá pieseň v súčasnosti?

12.* Pre ktorú formu kodifikovanej slovenčiny bola typická zasáda - „píš ako počuješ“?

13.* Prečítajte si text uvedený v odpoved'ovom hárku a doplňte správne chýbajúce slová.

14.* Zorad'te uvedené pojmy v správnom poradí podľa ich vzťahu nadradenosti a podradenosti (od najvšeobecnejšieho po najkonkrétnejší).

Slovák, Detvanec, Slovan

15.* Pozrite sa na obrázok, ktorý sa viaže k vojenským akciám slovenských oddielov v 19. storočí, a odpovedzte na uvedené otázky.

- a) O akú udalosť z našich dejín ide a v ktorých rokoch sa odohrala?
- b) Podarilo sa Slovákom presadiť svoje požiadavky?

16. O franskom kupcovi Samovi sa dozvedáme aj z:

- a) Frodovej kroniky
- b) Fredegarovej kroniky
- c) Františkovej kroniky

17. Naši predkovia po príchode do Karpatskej kotliny žili v menších otvorených osadách, ktoré vytvorili zo svojich obydlí. Ako sa volali ich jednoduché, čiastočne do zeme zahĺbené drevené obydlia so sedlovou strechou?

- a) zemnice
- b) zemľanky
- c) chaty

18. Sloveni získavali brtníctvom sladidlo, z ktorého potom kvasením vyrábali alkoholický nápoj. Odpovedzte na nasledujúce otázky.

- a) Čo to bolo brtníctvo?
- b) O aké sladidlo išlo?
- c) Ako sa volal nápoj z neho vyrobený ?

19. Slovania uctievali mnoho bohov. Spomedzi uvedených mien vyberte slovanských bohov.

Thor, Jahve, Perún, Anubis, Veles

20. O moc na našom území bojovali v 9. storočí Pribina a Mojmír. Odpovedzte na nasledujúce otázky.

- a) Ktorý z nich zvíťazil?
- b) V ktorom roku sa to stalo?
- c) Aký štát vtedy vznikol na našom území?

21. V tomto roku si pripomíname 1150. výročie jednej významnej udalosti. O akú udalosť ide?

22. Podľa legendy mal Svätopluk 3 synov. Napíšte mená dvoch z nich.

23. Na základe akej abecedy vznikla hlaholika?

- a) latinskej
- b) gréckej
- c) hebrejskej

24. Keď arcibiskup Metod zomieral, koho určil za svojho nástupcu ?

- a) Nauma
- b) Gorazda
- c) Rastislava

25. Kto je v cirkevnom ponímaní mučeník?

- a) Ten, kto mučil, aby iní verili v boha
- b) Ten, ktorého mučili alebo zabili za vieru v boha
- c) Ten, ktorý mučil sám seba

26. Čo to bol Proglas?

- a) prvá slovanská škola
- b) prvá slovanská báseň
- c) prvé slovanské knieža

27. Slovanský jazyk bol štvrtým povoleným bohoslužobným jazykom kresťanskej viery. Tzv. trojjazyčníci však tvrdili, že Božie slovo možno hlásať iba v tradičných troch jazykoch. Vymenujte spomínané tri jazyky.

28. Staromaďarskí bojovníci po príchode do Karpatskej kotliny podnikali koristnícke výpravy do západnej Európy. Po čase však boli nútení vzdať sa výbojov a prejsť na usadlý spôsob života.

- a) Ktorá udalosť ich prinútila zmeniť spôsob života?
- b) Uveďte rok a meno západoeurópskeho panovníka, s ktorým je táto udalosť spätá.

29. Na prelome rokov 1000 a 1001 bol korunovaný prvý uhorský kráľ (na obrázku).

- a) Napíšte pod akým menom ho poznáme.
- b) Ako sa volal pôvodne pred prijatím krstu?
- c) Bol po svojej smrti vyhlásený za svätého?

30. Čo v stredoveku v Uhorsku označovalo slovo župa?

- a) časť mesta – mestskú štvrť
- b) územnú časť krajiny
- c) poplatok

31. Ktoré dva šľachtické rody slovanského pôvodu patrili medzi najvýznamnejšie v dobe formovania Uhorského štátu?

- a) Poznanovci a Huntovci/Hontovci
- b) Poznanovci a Kopáňovci
- c) Poznanovci a Čákovci

32. V stredoveku existovalo na Slovensku Nitrianske údelné vojvodstvo (kniežatstvo). Znamenalo to, že toto územie spravoval:

- a) príbuzný panovníka, často budúci kráľ
- b) priamo samotný kráľ
- c) zahraničný panovník, u ktorého mal kráľ dlhy

33.

V roku 1241 vtrhli do Uhorska Tatári alebo správnejšie Mongoli. Zámienkou ich vpádu do Uhorska bolo to, že uhorský kráľ (na obr.) prijal do svojej krajiny Kumánov utekajúcich z Ázie pred Tatármi.

- a) Ktorý panovník vtedy vládol v Uhorsku?
- b) Aký predmet je zobrazený napravo od kráľa?

34. Čo znamená slovo privilégium?

- a) výsada
- b) povinnosť
- c) nezávislosť

35. Opravte šesť chýb v nasledovnom texte. Hrubo vyznačené slová sú správne a nemožno ich meniť (opravovať).

*Začiatkom **14. storočia** vymrel v **Uhorsku** rod Arkádovcov a začalo sa obdobie bojov o to, kto zasadne na uhorský kráľovský trón. Z nich napokon vyšiel víťazne Karol Richard z rodu Abovcov. Aj ten však musel ešte dlho bojovať s domácou šľachtou, najmä Matúšom Čákom a rodom Olomodejovcov. V roku 1213 dosiahol kráľ významné víťazstvo nad vojskom odbojnej šľachty v bitke pri **Rozhanovciach** na západnom Slovensku.*

36. V ktorom slovenskom meste bola v stredoveku významná mincovňa? Existuje tam aj dnes?